

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Teze diplomové práce

Analýza životního stylu rodin mezi obyvateli původní a nové zástavby příměstské obce Psáry

Bc. Martina Svobodová

© 2018 ČZU v Praze

Abstrakt

Tato diplomová práce, na téma „Analýza životního stylu rodin mezi obyvateli původní a nové zástavby obce Psáry“, je zaměřena na zjištění a analýzu rozdílů v životním stylu obyvatel žijících v původní a nové zástavbě příměstské obce Psáry. Práce je tvořena ze dvou částí, literární rešerše a empirické studie. Literární rešerše obsahuje klíčové pojmy, které s tématem úzce souvisí. V první části jsou definovány pojmy venkovská a městská sídla, český venkov, obec a obecní orgány. Druhá část literární rešerše se zabývá sídelními procesy jako je urbanizace a suburbanizace. Poslední část je věnována venkovskému a městskému životnímu stylu, ale také pojmu rodina.

Empirická studie je zaměřena na samotnou analýzu životních stylů rodin mezi obyvateli původní a nové zástavby obce Psáry. V první části je charakterizována studovaná lokalita, poloha obce, její historie a občanská vybavenost. Jsou zde nastíněny demografické údaje obce, územní plán, ale také vývoj z hlediska počtu nově vystavěných domů a počtu obyvatel. V části druhé je prostřednictvím anonymního dotazníkového šetření formou ankety analyzován životní styl obyvatel obce Psáry. Výsledek terénního šetření je zpracován pomocí standardních programů a interpretován prostřednictvím grafů a tabulek s cílem popsat a analyzovat současnou situaci v obci.

Klíčová slova: suburbanizace, venkov, obec, obec Psáry, venkovský životní styl, městský životní styl, rodina, starousedlíci, novousedlíci

Cíl práce:

Cílem práce bylo analyzovat životní styl rodin mezi obyvateli původní a nové zástavby obce Psáry. Zjistit, v jaké míře se liší životní styl rodin žijících v původní části obce od životního stylu rodin v části nové. Práce měla za úkol zhodnotit, zda venkovské rodiny obce Psáry stále ještě žijí tradičním venkovským stylem života či nikoliv, a zda se tento životní styl objevuje i u nově přistěhovalých obyvatel ze satelitních částí nebo zdali stále tito noví občané žijí městským stylem života. Práce obecně analyzuje jakým životním stylem žijí starousedlíci a jakým novousedlíci.

Hlavní cíl práce byl naplněn prostřednictvím čtyř dílčích cílů. Prvním dílčím cílem bylo vypracování literární rešerše, v níž je uvedena problematika související se zaměřením diplomové práce. Druhým dílčím cílem byla analýza zkoumané lokality. V této části je nastíněna historie obce, její poloha, občanská vybavenost, územní plán, ale také

demografické údaje, vývoj počtu obyvatel, počet nově vystavěných domů v obci atd. Třetím dílčím cílem bylo zjištění životního stylu a obecně názoru obyvatel na obec Psáry. Poslední dílčí cíl, návrh případných opatření vyplynul z výsledků výzkumu. Níže jsou tyto cíle více specifikovány.

Literární rešerše se zabývala klíčovými pojmy, které úzce souvisí se studovaným tématem. Přesněji se tato část věnuje definici venkova a venkovských i městských sídel. Dále jsou vymezeny pojmy, jako je vesnice, obec a obecní orgány. Jsou zde charakterizovány sídelní procesy urbanizace a suburbanizace, které jsou velice úzce spjaté s tématem. Dále je rozpracována problematika venkovského a městského životního stylu spolu s jejich rozdíly. V poslední části je charakterizována rodina, její funkce, typologie, ale i historie rodiny až po současnost.

Cílem empirické části práce bylo prostřednictvím dotazníkového šetření formou ankety, v původní a nové zástavbě obce Psáry zjistit, jakým životním stylem žijí tyto dvě odlišné skupiny obyvatel. V jaké míře se jejich životní styl liší, případně jaký by tento stav mohl mít vliv na obec, a je-li možné nějak tento stav ovlivnit. Mimo jiné bylo zjištěno, co se obyvatelům v obci líbí či nikoliv a zdali v této lokalitě něco nepostrádají. Na základě tohoto výzkumu jsou obci poskytnuty velice důležité informace z hlediska názoru obyvatel na obec, jejich životního stylu a mimo jiné také vznikla určitá případná doporučení pro vedení obce.

Metodika:

Prostřednictvím literární rešerše je nastíněna problematika spojená s venkovskými a městskými sídly, venkovem, obcemi, sídelními procesy, životním stylem a rodinou. Tato část práce byla zpracována po nastudování odborné literatury pomocí sekundárních zdrojů. Především prostřednictvím odborných textů, knih, studií a dalších tištěných, ale i elektronických materiálů. Mimo jiné byly informace získávány prostřednictvím komunikace a konzultace s odborníky na danou problematiku. Literární rešerše slouží jako východisko pro empirickou studii.

První část empirické studie charakterizuje zvolenou lokalitu. Tato pasáž byla zpracována prostřednictvím studia dokumentů z obecního úřadu, ale i volně dostupných informací týkajících se obce a jejího okolí. Jsou zde nastíněny bližší informace o poloze, historii a občanské vybavenosti obce. Dále práce nastiňuje demografické údaje, vývoj

počtu obyvatel, počet nově vystavěných domů v určitém období a územní plán obce Psáry. Ve druhé části empirické studie je využit především kvantitativní výzkum. K naplnění cílů práce bylo z výše uvedených technik v empirické části využito především studia dokumentů a dotazníkového šetření formou ankety.

Zhodnocení, doporučení a závěr práce:

Diplomová práce se zabývala analýzou životního stylu rodin mezi obyvateli původní a nové zástavby v obci Psáry. Obec Psáry již od druhé poloviny 90. let podléhá procesu suburbanizace. Tento trend stále trvá, ale dle údajů ohledně počtu nových obyvatel a nově postavených domů pozvolně klesá a lze předpokládat, že počet obyvatel se bude spíše již stabilizovat.

Způsob života a sociální status nově přistěhovalých obyvatel však často ostře kontrastuje s obyvatelstvem v původních zástavbách obcí. Mezi typické problémy suburbanizovaných oblastí patří především minimální vazba novousedlíků k lokalitě, sociální život realizovaný mimo komunitu nebo distance mezi starousedlíky a novousedlíky. Tyto a další sociální problémy se netýkají pouze obce Psáry, ale i dalších suburbanizovaných oblastí v blízkosti větších měst.

V teoretické části práce, která slouží jako podkladové východisko empirického výzkumu, jsou vymezeny základní pojmy, které úzce souvisí s uvedeným tématem. Přesněji jsou v této části vymezeny pojmy venkovská a městská sídla, český venkov, urbanizace, suburbanizace, rodina nebo také venkovský a městský životní styl. Tato část práce byla zpracována prostřednictvím tištěných, ale i elektronických zdrojů jako jsou nejrůznější odborné studie, texty, knihy a další relevantní materiály.

Hlavním cílem empirického výzkumu bylo analyzovat životní styl rodin mezi obyvateli původní a nové zástavby v obci Psáry. Zjistit, zda venkovské rodiny v původní části obce žijí stále ještě venkovským stylem života či nikoliv, a zda se tento životní styl objevuje také u nově přistěhovalých obyvatel v části nové. Zhodnotit jakým stylem života žijí starousedlíci a jakým novousedlíci. Z výsledků empirického výzkumu vyplynulo, že rodiny z původní části obce již nežijí zcela tradičním venkovským stylem života, kde věnují většinu času domácímu hospodářství a obdělávají pole či větší zahradu. Spíše však preferují takový venkovský životní styl, při němž mají dům na vesnici, mají zahrádku, kde například pěstují zeleninu pro svou potřebu a nemají žádná nebo jen malá hospodářská

zvířata. U nových obyvatel obce se objevují tyto dva venkovské styly života spíše sporadicky. Rodiny z nové části obce chtějí spíše žít v souladu s přírodou, zdravě, a především v klidu. Přičemž druhým nejpreferovanějším stylem života se u rodin z nové části obce stává městský životní styl, kdy většinu času tráví ve městě, kde mají práci a přátele.

Hlavní cíl diplomové práce byl naplněn prostřednictvím čtyř dílčích cílů. První dílčí cíl, vypracování literární rešerše, byl naplněn prostřednictvím nastudování a sepsání informací z odborné literatury a dalších dostupných zdrojů. Druhý dílčí cíl, analýza zkoumané oblasti, byla uskutečněna pomocí prostudování a analyzování dostupných dat z obecního úřadu a dalších informací týkajících se studované lokality. Třetí dílčí cíl, zjištění životního stylu a názoru obyvatel na obec Psáry, byl uskutečněn prostřednictvím dotazníkového šetření formou ankety. Poslední dílčí cíl, návrh případných opatření, vyplynul z interpretací výsledků výzkumu. Tento poslední bod obsahuje vlastní nápady a náměty týkající se zkoumané problematiky.

Výsledek výzkumného šetření, vzhledem k počtu respondentů, se nedá zobecnit, avšak výzkumem byly zjištěny velice zajímavé a důležité informace. Na základě výzkumného šetření a následného posouzení hypotéz lze říci, že ač se jedná o velice suburbanizovanou oblast, tak se stále u původních obyvatel objevují znaky venkovského životního stylu a obecně venkova. Obyvatelé nové části obce vykazují spíše známky městského stylu života, což může působit negativní sociální problémy. Obec by se měla snažit o zvýšení angažovanosti a participace občanů na nejrůznějších obecních akcích a snažit se o vytvoření vztahu nových obyvatel k jejich novému místu bydliště. V tomto případě bych jako doporučení pro vedení obce, z hlediska pokusu o vtáhnutí nových obyvatel do dění v obci, navrhla více využívat webové stránky obce a obecně sociální sítě jako je Facebook, Instagram, Twitter a další, které jsou v současné době nedílnou součástí každodenního života. Vedení obce by na webových stránkách a sociálních sítích mohlo častěji a pravidelněji sdílet všechny důležité informace týkající se obce, pozvánky na akce a následně sdílet fotografie nebo videa z již proběhlých akcí. Dle výzkumu bylo také zjištěno, že novousedlíci tráví hodně času ve městě a pravděpodobně nemají možnost nebo čas sledovat informační tabule v takové míře jako občané, kteří tráví v obci více času. I z tohoto důvodu by obecní úřad mohl, mimo jiné, například distribuovat tištěné, případně elektronické materiály, cílené na jednotlivé občany zejména v nové zástavbě obce

s kalendářem, přehledným harmonogramem a pozváním na jednotlivé kulturní a společenské akce. Tato komunikace by měla být pravidelná, tj. měsíční nebo čtvrtletní dle frekvence obecních akcí. Dále by pozvánky na tyto akce měly být více zviditelněny v rámci obecního zpravodaje, který vychází každý druhý měsíc. Je možné, že s pomocí těchto opatření by se mohla zvýšit participace občanů na společenských akcích a tradicích. Obecně by mohly tyto kroky pomoci ke zvýšení angažovanosti občanů do života obce a případně by se mohl postupně zlepšit vztah obyvatel k obci. Dle výsledků výzkumu je pro obec vhodné věnovat se takovým aktivitám, které budou směřovat k soudržné obci, jejíž obyvatelé si k ní vytvoří vztah a stanou se její bytostnou součástí.

Vybraný seznam použitých zdrojů:

ČMEJREK, Jaroslav. *Obce a regiony*. Vyd. 1. Praha: Alfa Nakladatelství, 2008. 165 s. Politologie. ISBN 978-80-87197-00-4.

HNILIČKA, Pavel. *Sídelní kaše: otázky k suburbánní výstavbě kolonií rodinných domů*. Vyd. 1. Brno: ERA, 2005. 131 s. ISBN 80-7366-028-8.

KOUDELKA, Zdeněk. *Samospráva*. Praha: Linde, 2007. 399 s. ISBN 978-80-7201-665-5.

KRAUS, Blahoslav et al. *Životní styl současné české rodiny*. Vyd. 1. Hradec Králové: Gaudeamus, 2015. 246 s. ISBN 978-80-7435-544-8.

KUBÁTOVÁ, Helena. *Sociologie životního způsobu*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010. 272 s. Sociologie. ISBN 978-80-247-2456-0.

MAJEROVÁ, Věra a HEROVÁ, Irena. *Český venkov 2008: proměny venkova*. Vyd. 1. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2009. 187 s. ISBN 978-80-213-1911-0.

MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Vyd. 3., rozš. a přeprac. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003. 161 s. ISBN 80-86429-19-9.

PETRUSEK, Miloslav, MAŘÍKOVÁ, Hana a VODÁKOVÁ, Alena. *Velký sociologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996. 2 sv. ISBN 80-7184-311-3.

SÝKORA, Luděk, ed. *Suburbanizace a její sociální, ekonomické a ekologické důsledky*. Praha: Ústav pro ekopolitiku, 2002. 191 s. ISBN 80-901914-9-5.